

Mythologia, Venise, 1567 - IV, 02 : De Penatibus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[34\] : De Penatibus](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre IV

[Mythologia, Francfort, 1581 - IV, 02 : De Penatibus](#) est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IV

[Mythologie, Paris, 1627 - IV, 03 : Des Penates](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IV

[Mythologie, Lyon, 1612 - IV, 02 : Des Penates](#) est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Venise, 1567 - IV, 02 : De Penatibus, 1567

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 08/08/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/836>

Présentation du document

Publication Venise, Comin da Trino, 1567

Exemplaire Munich (Allemagne), Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ) , Res/4
Ant. 50

Formatin-4

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination 92r°-92v°

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Pénates](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière modification le 25/11/2024

beat foetibus, qui nati ante septimum luna mēsem hac solis luce persfrui minime possunt, vel quia maturos fetus in lucem ex utero evocet. Dicitur eadē i Græcis Illychia, quia pœnitō sit parturientibus. reliqua nomina, que illā tribuantur sunt i contingentibus rebus à poetis facta, & illi tributa. Nunc de Penatibus dicendum est.

De Penatibus.

Cap. II.

IAm vero statim natos infantes, vbi Lucina suum munus compleuisse, Penates Dii suscipiebant, vt fuit opinio antiquorum: qui Penates qui essent, aut quod esset illorum munus, videtur esse inuestigandum. Fuerunt igitur nonnulli, qui Penates Deos esse putarunt illos, per quos spiramus, per quos cognoscimus, per quos vivimus, per quos solem intuemur: Iouem scilicet, & Iunonem, & Mineruam, & Vestam: hanc etiā siquidem nonnulli addiderūt. Nam Iouem æthera medium, Iunonem aera imum, Mineruam sommam ætheris partem, quæ vis est diuina intelligentia, Vestam terram esse dixerunt. Hos & Deos patrios & familiares & ciuitatum praesides & priuatarum domorum custodes nominarunt & crediderunt, vt in his significare videtur Cicero in oratione pro domo sua; vosque qui maxime me repetitis, atque reuocatis; quorum de sedibus hæc mihi proposita est contentio, patrī Penates, familia resique, qui huic vbi & recipit, praesides esis. Sic & Hali carni in primo Antiquitatum, vix sibi finis tu tunc penitus p̄s erit, sed adhuc, si' Neptunus non tibi alacredat hanc & tunc, si' p̄s neptuni dñeque amari, si' iunctio, si' cœsura, & allat d' Iovis, si' d' Iovis. Deos autem hos Romani Penates vocant: atque nonnulli in Græcam linguam transferentes, genitales interpretati sunt; alii vocant Deos patrios, alii domesticos ac familiares, alii possessionum praesides, alii arcanos. At vero cur erant hi patrī, ac non potius communes omnium ciuitatum & domorum? Quoniam non modo singulas ciuitates, sed etiam singulas domos, atque adeo singulos homines, & animalia & plantas certos ac peculiares habere Deos crediderunt, quorum essent illi tutelares. Idem propè sensisse videtur Cicero, vbi ita scribit in secundo de Natura Deorum; nam Vestę nomen a Græcis; ea est enim quæ ab illis ita dicitur. Vis autem eius ad aras & focos pertinet, itaque in ea Dea, quæ est rerū cultos intimarum, omnis & precatio, & sacrificatio extrema est. Nec lōge absunt ab hac vi Dii Penates, siue a Penu ducto nomine, (est enim omne, quo vescuntur homines, penus.) siue ab eo quod penitus insident, ex quo etiam Penetrales à poetis vocantur. Erant igitur Penates Dii familiares, penes quos nos nati essemus, qui superius commemorati esse putabantur. Alii tamen voluerunt Penates esse Apollinem & Neptunum, qui Troiana membra extruxerunt, & Vestam, qui eximia religione apud Samothraces sculpti colebantur; mox à Dardano in Phrygiam, e Phrygia in Italiam ab Aenea fuerunt delati, quam rem ita expressit Virgilius lib. 2. vbi Hector Aenea Penates Deos ita commendat;

Sacra, suosq; tibi commendat Troia Penates.

Hoc capte fatorum comites, his incenia quære;

Magna peterrato statues quæ denique ponto.

Sic ait; & manibus vittas, Vestamq; potentem,

Aeternumq; effert adytis penetralibus ignem.

Hæc

Mythologiae.

Hac si quis recte consideret, nihil aliud esse Penates Deos existimabit, quam
elementa ipsa, penes quae nati sumus. Qui enim Apollinem & Neptunum
Penates putarunt, nonne duo generationis principia. Deo ium nomine ap-
pellarunt, cum ex humore tanquam materia, & e calore tanquam artifice ad
formam evocante, omnia nascantur? humor enim formans, calor vitris vice
fungitur in rebus Nature. His merito Vestam comitem addiderunt, tanquam
condensandi corporis, quod gignitur, fundamentum. Quod idem sensibile vi-
detur illi, qui corporis generationem elementis concedunt, at animi vim de
celo deducunt, ut illi superiores, qui Iouem, lunam, Mineruam, ac Vestam
censuerunt. Fixerunt nonnulli adolescentes duos esse Penates, qui seden-
tes pilam & trinque tenerent, qui quidem nihil aliud esse putabant, quam p-
pria singulorum fortunam acq; euenter, cu penes nos nascerentur. Hoc Pen-
ates vocarunt & magnos Deos, & bonos, & potentes, quod penes illos vniuer-
sam humanæ vice moderationem singulorum esse arbitrarentur. Horum Deo-
rum imagines que forent apud ciuitatum Principes aut apud Reges, serum
vniuersitatem ciuitatum tutelam credebantur habere; at que forent apud
priuatos, priuatarum domorum; quippe cum omnia serie quadam factorum
gubernari & ferriari crederentur, quam etiam Genium nominarunt, quare
nunc dicamus de Genio.

30

De Gruyter

Cap. III.

Enimvero Genius Iouis & Terræ Elius fuisse dicuntur, ut assertit Pausanias
in Achaicis. Hic sine faminx congregatu e semine logis in terram per
sonum profuso natus esse dicuntur, figura quidem humana, sed ambi-
guo sexo, quem postea Agdisten appellauerunt. Huic cum sacra fierent ab an-
tiquis flores complures humi spargebantur, vinumq[ue] illi in pateris offereba-
tur, ut innuit Horat. in 2 Epistola.

30

Tellurem porco. Sylvarum lachis piabunt.

Floribus & vino Genium menorem brevis rui,

40

Crediderunt siquidem antiqui singulos homines, statim arque natī fuissent, dæmones duos habere, alterum malum, alterum bonum, quorum nos sub tutela essemus, quos amboſ genios vocarunt, & putarunt nobiscum esse natos. Dicitus est autem Genius, ut placuit Latinis, a gignendo, vel quia nobileū gignatur, vel quia illi procreandorum cura diuinitus commissa potaretur. Hic creditur nobis clam nunc suadēs, nunc diffusdens vniuersam vitam nostram gubernare, esseque mentis & voluntatis nostra propè moderator. Nam ex illis iungantur Genii dæmones rerum, quas voluerint nobis persuadere, spectra & imagines sibi tanquam in speculo imprimere, quod illis faciliū fit, in quo spectra cum anima nostra clam respexerit, illa sibi veniunt in mentem, que si ratione perpendantur, tum recta sit animi deliberatio. At si quis posthabita ratione malorū spectrorum & visorum ductu seatur, ille in multos errores incuriat neceſſe est, si spectra fuerint præcipue a malignis dæmonibus oblata. Ita multi fiunt supra modum libidinosi, aut crudeles aut auari, quoz omnia ad genium referuntur. Inde factum est ut ita Socraticus crediderit Euclides, & Plato de Socratis dæmone consultore mentionem fecerit Iepius. Quod vero Genius dæmon fuerit, testatur Plutarchus, qui illum Brutu per noctem appauissie scribit ita in eius vita;